

## 4. Tema E-İçerik Ölçme ve Değerlendirme

### 1-7. soruları aşağıdaki metne göre cevaplayınız.

*Bihruz Bey, bir paşanın oğludur. Babasının farklı yerlerde valilik görevinde bulunmasından dolayı düzenli bir eğitim alamaz. Özel hocalardan yarım yamalak Fransızca eğitimi alır. Paşa ölünce Bihruz Bey ve annesine yüklü bir miras kalır. Bihruz Bey bu mirası tutumsuzca harcamaya başlar. Gösterişli bir faytonla gezinti yerlerinde dolaşır, herkesten şık giyinmeye çalışır, Türkçe cümleler arasına Fransızca kelimeler serpiştirir, insanlarla yarım yamalak bir şekilde Fransızca konuşmaya çalışır. Bihruz Bey'in amacı kendisini diğer insanlara Batı kültürüyle yetiştirmiş önemli bir kişi gibi göstermektir.*

*Bihruz Bey, Çamlıca bahçesinin açılacağını duyunca kendine güzel bir araba ve cins atlar alır. Bu arabasıyla Çamlıca'da dolaşırken gösterişli bir arabada sarışın, kibar görünümlü bir kız görür. Hemen ona âşık olur. Kıza çiçek verir, ertesi hafta arabasına bir mektup atar. Fakat o günden sonra kızı bir daha göremez. Yemeden içmeden kesilir, zayıflar. İşini, annesini ihmal eder. Gördüğü bu kadının soylu bir aileye mensup olduğunu düşünüp hayallere dalar. Oysaki Periveş adındaki bu kadın, onun düşündüğü gibi asil bir kişi değildir.*

*Bihruz Bey'in iş yerinden arkadaşı, yalancılığıyla ünlü Keşfi Bey, Periveş'in öldüğünü söyler. Bu haber üzerine Bihruz Bey büyük bir acıya kapılır, yemeden içmeden kesilip hastalanır. Bihruz Bey, bir gün Üsküdar'da vapurda Periveş'i görür. Bu sırada yanında bulunan Keşfi Bey, yalanına bir yalan daha katarak vapurdaki kadının Periveş'in kız kardeşi olduğunu söyler. Bihruz Bey, bu yalana da inanır. Periveş'in kardeşi sandığı bu kadından Periveş'in mezarının yerini öğrenmek ister. Bir gün Şehzadebaşı'nda dolaşırken tesadüfen Periveş'i görür. Onu, sevdiğinin kız kardeşi sanarak Periveş'in ne kadar asil bir kadın olduğundan bahsedip mezarının yerini sorar. Periveş burada gerçekleri Bihruz Bey'e anlatır. Bihruz Bey, Periveş'in asil bir kadın olmadığını, o gösterişli arabanın ise kira olduğunu öğrenip büyük bir hayal kırıklığına uğrar. Periveş'in yanından büyük bir utanç içinde kaçarcasına uzaklaşır.*

(Aşağıda Bihruz Bey ile Periveş'in Şehzadebaşı'nda karşılaştıkları bölümü okuyacaksınız.)

(...)

Bey düştüğü çıkmaz yol üzerinde, şaşkın bakışları önünde coşan yaşmak denizini ister istemez seyre dalmıştı. Önünden gelip geçen hanımlara dalgın dalgın bakıp dururken yüreği birden bire şiddetle oynamaya başladı. Zavallı gencin yüzünün rengi uçuverdi. Yanından aşağıya doğru iki hanımdan kırmızı şemsiyesini ölü sevgiliye benzetmişti. Hanımın kalınca yaşmağı altındaki yüzüne dikkatlice baktığı zaman Üsküdar vapurunda uzaktan gördüğü hanım yani ölü sevgilisinin hemşiresi olduğunu tanıdı. Artık iki aydan beridir merak ettiği mezarın yerini öğrenmek için ele geçen bu fırsatı kaçırmamak gerektiğini düşündü. Dolayısıyla kırmızı şemsiyeyi izlemeye karar vererek harekete geçti. Kırmızı şemsiye durdukça bu da durdu. O ilerledikçe bu da ilerledi. (...) Kırmızı şemsiye izlendiğinden haberdar olmadığından beyin ayağının sesini alınca döndü, kendisine baktı. Bu dakikada Bihruz Bey artık kırmızı şemsiyeli hanımın yüzüne bakmıyordu. Gözleri yerde olduğu hâlde meramını söylemeye başladı, hanımı da karşılık vermek zorunda bıraktı:

— Ah! Pardon efendim!.. mil pardon!..

— Niçin? Ne var pardon diyecek?..

— Ah! Nasıl söyleyeyim? Dilim varmıyor... Ama mecburiyet... Ah! İki aydır ne kadar sufrans içinde olduğumu bilerseniz bana merhamet ederdiniz.

— Ne istiyorsunuz? Adamlar geliyor, çabuk söyleyiniz.

— Ah! Nasıl söyliyeyim? Kız kardeşiniz... Of! Söyleyemiyorum... Ah! Mezarını nerede ise bana söylemenizi rica ederim, affedersiniz, ama emin olunuz ki kız kardeşiniz... Ah! Bir anj gibi şast olarak gitmiştir.

— Ne söylüyorsunuz anlamıyorum ki...

— Ah! O zavallı meleği görmüş, sevmiştim... Benim bahtsızlığım... Aman affedersiniz!

— Ne istiyorsunuz diyorum size?

— Kız kardeşinizin mezarını öğrenmek isterim.

— Benim kız kardeşimin mezarını?

— Evet! Pardon, kusurumu affedin... Ne yapayım, yüksek kişiliğinizi inandırmak isterim ki...

— A Siz kız kardeşimi nerede gördünüz?

— Çamlıca bahçesinde gördüm. Ama sizi inanınız ki... Ah! Kız kardeşiniz bir anj idi.

— Konuştunuz, görüştünüz müydü?

— Evet! Ama me parol donör namus çerçevesinde konuştuk. Ah! Kom se trist, mil pardon efendim, ne söyledimi, ne söyleyeceğimi de bilmiyorum... Evet! Topu bir defa konuştuk.

— Bahçede konuştunuz öyle mi?

— Evet! Efendim bahçede, ah!

— Havuz başında olacak...

— Evet, evet! Ah, siz nerden biliyorsunuz?

— Siz ona bir çiçek verdiniz galiba...

— Ah! Evet! Bir çiçek, ma povr flör!

— O da size teşekkür etti, çiçeği göğsüne iliştiirdi... Öyle mi?

— Ah! Öyle oldu.

(...)

— Ey sonra?.. Başka bir defa kendisine bir mektup da verdiniz miydi?

— Ah! Pardon efendim, mektup başka bir şey değildi, maryaj'ımız için bir teklifti.

— Kız kardeşimi beğendiniz, sevdiniz miydi?

— Ah! Bilmezsiniz, düşünemezsiniz ne kadar sevmiştim.

— Öldüğünü nerden duydunuz?

— İki ay... Tamam iki ay gezdim, aradım, bir yerlerde görmek nasip olmadı. Birden bire kayboluşuna bir anlam veremiyordum. Korkuyordum, kimseye soramıyordum... Nihayet o malörü haber aldım. Ah! Kom je suffer!

— Besbelli çok sevdiğiniz için öldürdünüz.

— Ah! Ben mi öldürdüm? Onun için ben her dakika ölmeye hazırdım; o gideceğine keşke ben gideydim, hâlâ bana hayat haram oldu, gözüm dünyayı görmüyor. Povr anj!

— Şimdi görseniz kız kardeşimi elbette tanırırsınız, değil mi?

— Ah!.. Ne demek efendim, ne demek? Hiç tanımaz mıyım?

— Hele yüzüme bir iyi bakınız, sakın kız kardeşim sandığınız ben olmayım?

— Ah! Ne kadar benziyorsunuz!..

— Beyefendi! Beni anam bir tane doğurmuş; ne kız kardeşim var, ne de biraderim.

— Ah! Gerçek mi söylüyorsunuz?.. Emposibl!..

— Bahçede kız kardeşimle birlikte gördüğünüz hanım da bu hanım değil miydi?

Periveş Hanım'ın önü sıra giden Çengi Hanım bu aralık arkasına dönüp bakarak ve alaylı bir gülümseyişle: "Küçük bey ihtiyar olmadan benim gibi bunamış galiba!" dedi. Bihruz Bey de Çengi Hanım'ın Çamlıca karşılaşması gününden kulağından kalan sesini pek iyi tanıdı. Onun üzerine hanımların yanında utancını hafifletecek bir özür aradı ve yeniden söze başladı:

— Ah! Pardon! Mil pardon!.. Kabahat benim değil, Keşfi Bey söyledi, işte işte o beni aldattı.

— Zararı yok! Bari bundan sonra sevdiklerinizi çabuk çabuk mezara göndermeyin.

— Ah! Pardon! Fakat niçin lândonuzla gezmeyip de böyle yayan geziyorsunuz?

— Nasıl lândo?

— Hani sizi bahçede ilk gördüğüm günkü güzel ekipaj'ınız, süslü arabanızla gezmeli değil misiniz?

— Ha! O araba bizim değildi, biz onu kira ile tutmuştuk.

— Vah vah!

— Ey! Sizin o bildik sarı fayton ne oldu?

— Onu alacaklı zaptetti, şey Mösyö Kondoraki'ye bıraktım.

— Yazık!..

Bihruz Bey bir süreden beri kendinden geçmişçesine ve tutkunca nakış ve renklerini seyrettiği, hüzünlerinin zevkinde boğulduğu yüksek hayal âleminin bahçesinden gerçeğın kuru zeminine ansızın düştü. Bir dakika öncesine kadar baktığı yerleri çevreleyen hüzünlü seherler, renkli gün batımları, yıldızlı gökyüzleri, çiçekli çimenler bir anda dağılıp mahvoluverdi! (...) Bu an içinde gönlünü şaşkınlık, nefret ve özlemin hepsine benzer fakat hiçbirı değil, tanımlanması ve çözümlenmesi olanaksız garip bir duygu kapladı. Bu garip duygu içinde hayatından acı ve tatlı hiçbir zevk alamaz oldu. Varlığını bilemiyordu. Nerede bulunduğunu, ne yaptığını, ne yapacağını düşünmeye gücü yetmeyerek bedenini hareket ettiriyordu.

(...)

Recaizade Mahmut Ekrem

**Araba Sevdası**

**1. Araba Sevdası adlı romanın yazılmasına neden olan toplumsal değışim hakkındaki düşüncelerinizi yazınız.**

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

**2. Okuduğunuz metnin konusunu ve temasını yazınız.**

[illegible]

3. Araba Sevdası romanının başkarakteri Bihruz Bey'in özelliklerini yazınız.

---

---

---

---

---

---

---

4. Okuduğunuz metnin anlatıcısını ve bakış açısını yazınız.

**5. Okuduğunuz metnin üslup özellikleri hakkındaki düşüncelerinizi yazınız.**

6. Okuduğunuz metinde metnin yazıldığı dönemin hangi özellikleri vardır? Yazınız.

[illegible]

7. Okuduğunuz metin romanın hangi bölümünden (serim, düğüm, çözüm) alınmıştır? Gerekçeleriyle yazınız.

[illegible]

**8-11. soruları aşağıdaki metne göre cevaplayınız.**

Ahmet Hamdi Tanpınar, farklı türlerde vermiş olduğu eserler ile Türk edebiyatında müstesna bir yere sahiptir. Hikâyecisi; denemeci, romancı, şair olması ve başta resim, müzik, mimarî olmak üzere birçok sahaya olan entelektüel merakı, eserlerinin içeriğini zenginleştirmiş, farklı yorumlarla analizine imkân tanımıştır. Tanpınar'ın çeşitliliği ve entelektüel birikimi, eserlerine türlü şekillerde yansımıştır. Eşik şiirinin tahlilini gaye edinen bu çalışmanın çıkış noktasını, Tanpınar'ın söz konusu zenginliği ve çeşitliliği oluşturur. Romanlarında genel olarak kültür ve medeniyet dünyasında yaşanan değişimlerin birey üzerindeki etkilerini millet merkezinde aidiyet duygusu etrafında ele alan Tanpınar, şiirlerinde daha evrensel bir tutum sergiler. Bireyin iç dünyasındaki çok yönlü duygularını, var oluş meselesi karşısındaki endişelerini -Eşik şiiri özelinde göstermeye çalışacağımız üzere- semboller ve metaforlar ile göstermeye çalışır. Onun şairliğini romancılığından ayıran tutum burada gizlidir. Tanpınar, şiiri söylemekten ziyade susma işi olarak gördüğünden şiirini kapalı bir alem olarak tasarlamak ister. Diğer taraftan sustuğu şeyleri de hikâye ve romanlarında dile getirir. Tanpınar'ın Eşik adında iki şiiri vardır. Bu şiirlerden ilkinin 1936, ikincisini ise 1949 yılında yayımlamıştır. İkinci şiir, ilkinin nazaran hacimli, imge ve muhteva yönünden daha zengindir.

(...)

Yirmi yıllık uzun zaman zarfı, şiiri adeta tamamen imge ve sembollerden oluşan kapalı bir metne dönüştürmüştür. Şiirde yer alan her bir kelime, belirli bir amaç doğrultusunda titizlikle seçilmiş olup diğer kelimelerle birlikte zengin çağrışımlar yaratacak şekilde kullanılmıştır. Bununla birlikte şair, şiir karşısındaki müşkülpesent tutumundan ötürü günlüklerinde sık sık bu şiiri yeniden yazma isteğini belirtir. 1961 yılına kadar Eşik şiirine son hâlini verme çabası, bu şiirin poetik dünyasını ve sanat estetiğini yansıtmaya münasebetiyle.

Tanpınar'ın hayatında, fikir ve sanat anlayışında, hislerinde kendisini “eşikte bulmasını” kısmen Osmanlı imparatorluğu ile Cumhuriyet dönemi arasındaki kritik zamanda yaşaması ile açıklar. Tanpınar, içinde yaşadığı dönemlerin çalkantılı olaylarını ve bu dönemlerin ikiliklerini, şahsi bir tecrübe olarak sanatına nakledip bu nakil sürecini “eşik” kelimesi etrafında içinde varlık, zaman, din, mitoloji, medeniyet mukayesesi, sanat estetiği gibi çok yönlü, çok anlamlı bir şekilde işlemeye çalışmıştır. O, kendisini daima yenileşen eşikte konumlandırmaktadır.

İbrahim Çalan

***Ahmet Hamdi Tanpınar'ın Eşik Şiiri Üzerine Bir İnceleme***

**8. Ahmet Hamdi Tanpınar'ın eserlerinin içeriğinin zenginliğini sağlayan unsurlar nelerdir? Yazınız.**

---



---

**9. Ahmet Hamdi Tanpınar'ın şiirleri ve romanları arasındaki temel farkı yazınız.**

---



---

**10. Okuduğunuz metinde yer alan açıklamaları öznellik ve nesnellik bakımından değerlendirdiğiniz zaman nasıl bir sonuca varırsınız? Ulaştığınız sonuca göre yazarın böyle ifadeler kullanmasının gerekçeleri neler olabilir? Yazınız.**

---



---

**11. Okuduğunuz metinde Ahmet Hamdi Tanpınar'ın üslubu ile ilgili hangi bilgiler verilmektedir? Yazınız.**

---



---

## 4. Tema E-İçerik Ölçme ve Değerlendirme Cevap Anahtarı

1. Öğrenci bu soruya kişisel düşüncelerini içeren bir cevap verecektir.
2. **Konu:** Batılılaşmayı yanlış anlayan Bihruz Bey'in hâl ve hareketleriyle komik duruma düşmesidir.  
**Tema:** Yanlış Batılılaşma.
3. Bihruz Bey, Batılılaşmayı yanlış anlamış bir karakterdir. Gösteriş tutkusu yüzünden sık sık komik durumlara düşer.
4. **Anlatıcı:** Üçüncü kişi  
**Bakış açısı:** Hâkim bakış açısı
5. Öğrenci bu soruya kişisel düşüncelerini içeren bir cevap verecektir.
6. Batılılaşmanın yanlış anlaşılması, hanımların yaşmakla, şemsiyeyle dolaşması, insanların at arabası kiralayıp gezmesi, Çamlıca bahçelerinin mesire alanı olması.
7. Çözüm bölümünden alınmıştır. Bihruz Bey, bu bölümde bütün gerçeği öğrenmekte ve olay sonuçlanmaktadır.
8. Ahmet Hamdi Tanpınar'ın resim, müzik, mimari gibi alanlara olan merakı eserlerini zenginleştiren unsurlardır.
9. Romanlarında millet merkezli bir tutum sergilerken şiirleri daha evrenseldir.
10. Öğrenci bu soruya kişisel düşüncelerini içeren bir cevap verecektir.
11. Anlatımda semboller ve mecazlar kullanmış, imge ve sembollerle yüklü kapalı şiirler yazmış, kelime seçimine önem vermiş, kelimeleri çağrışım uyandıracak şekilde kullanmıştır.